

Докада
Благодійний фонд

АНАЛІТИЧНА ЗАПИСКА

**Аналіз потреб
внутрішньо переміщених осіб,
що потребують стороннього догляду,
у місцях тимчасового проживання**

Авторка: Лілія Котик

Над дослідженням працювали: Мирослава Козюпа

Координатори: Ірина Корольчук, Нестор Тернопільський, Кирило Риков, Олена Мошак

Соціолог: Мирослава Козюпа

Оформлення: Анна Генелюк

Дослідження проведено в межах діяльності фонду як виконавчого партнера **Агенції ООН у справах біженців**, що має на меті підтримку внутрішньо переміщених осіб, постраждалого населення та інших вразливих категорій громадян. Погляди, представлені у цьому дослідженні, належать його авторам і не обов'язково відображають офіційну політику **Агенції ООН у справах біженців**.

Дослідження спрямоване на **аналіз потреб внутрішньо переміщених осіб (ВПО) у сторонньому догляді в місцях тимчасового проживання (МТП)** та виявлення основних проблем у наданні цієї допомоги. Польове дослідження охоплює такі регіони: Рівненську, Хмельницьку, Волинську, Івано-Франківську, Тернопільську, Харківську, Сумську та Львівську області. Результати дослідження можуть бути використані для розробки нових програм та ініціатив, спрямованих на покращення умов проживання ВПО та забезпечення їм гідних умов життя.

Благодійний фонд «Рокада» є виконавчим партнером **Агенції ООН у справах біженців** та здійснює свою діяльність вже понад **20 років**. До лютого 2022 року команда Фонду складалася із двадцяти осіб, які допомагали облаштувати своє життя в Україні біженцям із понад сорока країн: Афганістану, Судану, Сирії тощо.

24 лютого 2022 року все змінилось: для українців, для біженців, для «Рокади». З початку повномасштабного вторгнення, спираючись на 20-річний досвід та підтримку міжнародних організацій, наш Фонд розгорнув мережу регіональних представництв у 14 регіонах країни. Сьогодні сотні фахівців щоденно допомагають постраждалому населенню, внутрішньо переміщеним особам та шукачам притулку.

- 1 Вступ
- 2 Методологія дослідження
- 3 Соціально-демографічні характеристики респондентів
- 4 Потреби внутрішньо переміщених осіб (ВПО) у догляді та додаткових послугах у місцях тимчасового проживання
- 5 Проблеми та виклики у наданні соціальних послуг для ВПО, які потребують стороннього догляду, у місцях тимчасового проживання
- 6 Підтримка осіб, які потребують стороннього догляду, у місцях тимчасового проживання
- 7 Співпраця з організаціями для надання соціальних послуг та переселення ВПО, що потребують стороннього догляду
- 8 Висновки
- 9 Рекомендації

Вступ

Війна росії проти України призвела до масового переміщення населення, створивши серйозні виклики для соціальних служб та організацій, які надають допомогу внутрішньо переміщеним особам (ВПО). Особливо вразливими є ті ВПО, які через інвалідність, захворювання або інші фактори потребують стороннього догляду та не можуть самостійно себе обслуговувати в місцях тимчасового проживання (МТП).

Багато з цих людей не мають належного доступу до необхідної медичної, соціальної та психологічної допомоги, що значно знижує їхню якість життя і погіршує стан здоров'я. Недостатня інформованість керівників МТП про їхні обов'язки щодо забезпечення догляду для ВПО ускладнює ситуацію, коли необхідні звернення до державних органів та соціальних служб не робляться вчасно або не робляться взагалі.

Відсутність ефективної комунікації та співпраці між соціальними службами, органами влади та недержавними організаціями ускладнює надання необхідної допомоги. Недостатня координація призводить до дублювання зусиль або прогалин у наданні послуг. Соціальні служби часто стикаються з браком ресурсів, що обмежує можливості надання якісних послуг та підтримки. Відсутність своєчасної допомоги може мати серйозні наслідки для здоров'я ВПО, аж до летальних випадків.

Це підкреслює актуальність проведення дослідження для виявлення існуючих проблем та розробки ефективних рішень. Метою цього дослідження є аналіз потреб ВПО у сторонньому догляді в МТП, визначення основних проблем у наданні допомоги, оцінка взаємодії між усіма зацікавленими сторонами, а також розробка рекомендацій для покращення якості та доступності соціальних послуг.

Завдання дослідження:

- 1 Проаналізувати потреби ВПО у сторонньому догляді у МТП, включаючи медичну допомогу, соціальні послуги, психологічну підтримку, та визначити, яких послуг вони ще найбільше потребують.
- 2 Визначити специфічні проблеми, з якими стикаються ВПО через інвалідність, захворювання та інші фактори, що ускладнюють самостійне обслуговування.
- 3 Вивчити типи допомоги, яку отримують ВПО, що потребують стороннього догляду, та її вплив на покращення якості життя та здоров'я.
- 4 Проаналізувати взаємодію між керівниками МТП, органами влади та недержавними організаціями.
- 5 Розробити рекомендації для покращення якості та доступності соціальних послуг, включаючи пропозиції щодо змін до законодавства для зменшення бар'єрів доступу та підвищення ефективності надання послуг.

Результати дослідження можуть слугувати основою для розробки нових програм та ініціатив з метою поліпшення умов проживання ВПО, сприяючи їхній кращій інтеграції та забезпеченню гідних умов для життя.

Методологія дослідження:

У цьому дослідженні використовувався кількісний метод збору інформації через онлайн-анкетування. Для кожної з груп респондентів були підготовлені стандартизовані анкети з закритими питаннями та варіантами відповідей. Респонденти самостійно заповнювали анкети в онлайн-формі, і їх участь була анонімною і добровільною. Особисті дані, такі як номери телефонів або електронні адреси, не збиралися, щоб забезпечити конфіденційність учасників.

Отримані відповіді пройшли статистичну обробку і представлені узагальнено для забезпечення об'єктивності дослідження. У звіті наведені цитати респондентів з мінімальним редагуванням для точної передачі їхньої думки.

Дослідження є проміжним етапом і спрямоване на визначення тенденцій за допомогою кількісного аналізу. Воно фокусується на певному наборі ключових показників і може не охоплювати всі аспекти ситуацій, що виникають у внутрішньо переміщених осіб при доступі до соціальних послуг. Для отримання повної картини рекомендується проведення подальших досліджень, включаючи якісні методи аналізу та розширення набору показників.

Цільова аудиторія дослідження охоплює керівників місць тимчасового проживання та соціальних працівників БО "БФ "Рокада", які працюють з внутрішньо переміщеними особами.

Польовий збір даних:

- опитування керівників місць тимчасового проживання тривало з 16 травня по 5 липня 2024 року;
- опитування соціальних працівників БО "БФ "Рокада" проходило з 28 травня по 5 липня 2024 року.

Охоплення:

- керівники місць тимчасового проживання – 85 респондентів.
- соціальні працівники БО "БФ "Рокада" – 30 респондентів.

Метод вибірки: зручна вибірка, метод доступності.

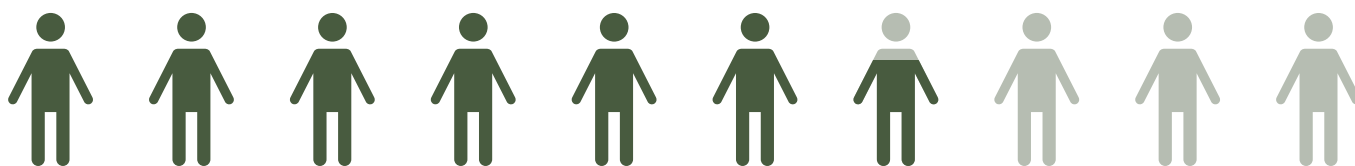

Соціально-демографічні характеристики респондентів

У дослідженні взяли участь **85 керівників місць тимчасового проживання** з шести областей України.

Найбільша кількість опитаних була з **Рівненської** та **Хмельницької** областей – по 21,2%. **Волинську** та **Івано-Франківську** області представляло по 18,8% респондентів, **Тернопільську** – 17,6%, а **Харківську** – 2,4%.

Найбільша частка респондентів – **32,9%** – належать до вікової категорії 40-49 років. Переважна більшість опитаних керівників – **68,2%** – жінки, тоді як чоловіки складають **31,8%**.

○ Жінки – 68.2%

○ Чоловіки – 31.8%

Тип населеного пункту, де розташовані МТП, представників яких опитали, розподілився наступним чином: міста – **54,1%**, села – **31,8%**, селища – **14,1%**.

Згідно з відповідями керівників місць тимчасового проживання, 94,1% закладів включено в перелік відповідно до Постанови № 930 як місця тимчасового проживання, тоді як 5,9% закладів не включено в цей перелік.

Ще однією цільовою групою для дослідження стали **соціальні працівники БО "БФ "Рокада"**, які співпрацюють із місцями тимчасового проживання для внутрішньо переміщених осіб. Їх участь у дослідженні допомогла краще зрозуміти проблеми та потреби ВПО з точки зору тих, хто безпосередньо надає їм допомогу.

Найбільша частка опитаних працівників проживає у **Хмельницькій** області (26,7%), а також у **Сумській** (16,7%), **Тернопільській** (13,3%), **Львівській** (10%) та **Івано-Франківській** (10%) областях.

Більшість опитаних працівників належать до вікової категорії 30-39 років – **56,7%**. Групу 40-49 років представляють **26,7%** респондентів. Молоді працівники віком 18-29 років становлять **10%**. По **3,3%** – вікова категорія 50-59 років, а також ті, хто старші 60 років. За статтю серед опитаних соціальних працівників переважають жінки – **90%**.

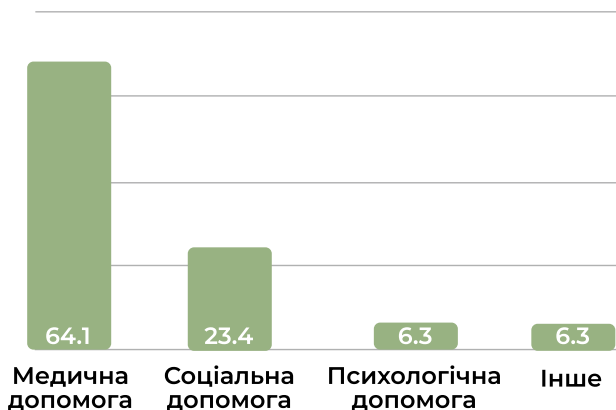
Потреби внутрішньо переміщених осіб (ВПО) у догляді та додаткових послугах у місцях тимчасового проживання

Виявлення людей, які не можуть самостійно себе обслуговувати або потребують догляду в місцях тимчасового проживання (МТП), та оцінка їхніх потреб і умов проживання є важливими для забезпечення гідного життя та соціального захисту. Це дозволяє виявити основні виклики, з якими стикаються ці люди, а також розробити ефективні стратегії для їх вирішення, сприяючи покращенню якості життя та інтеграції у нові громади.

Згідно з результатами опитування – **60%** керівників МТП і **76,7%** соціальних працівників повідомили, що в їхніх прихистках проживають люди, які потребують стороннього догляду, натомість **40%** очільників прихистків і **23,3%** соцпрацівників зазначили, що таких осіб у них немає.

У переважній більшості прихистків – **78,4%** – кількість таких людей становить до 5 осіб, у **9,8%** закладів 6-10 осіб, а в **11,8%** – понад 11 осіб, які потребують стороннього догляду.

За оцінками соціальних працівників кількість осіб, які потребують догляду, коливається від 1 до 5 (**61,9%**), від 6 до 10 (**28,6%**) і більше 11 осіб (**9,5%**).

Які основні потреби цієї категорії осіб у вашому прихистку?

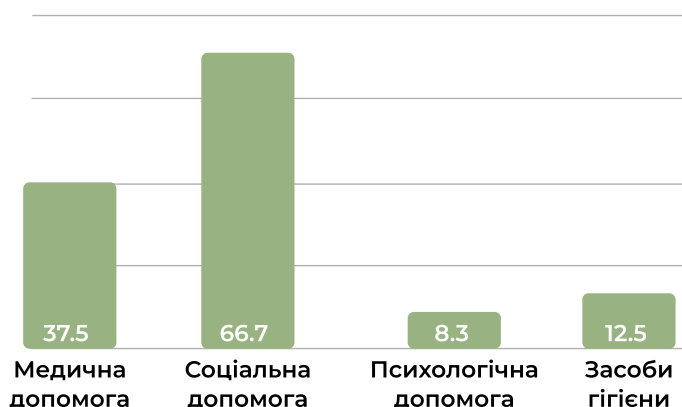
Згідно з відповідями керівників МТП, основними потребами цієї категорії осіб у прихистках є **медична** допомога, а також **соціальна** та **психологічна** підтримка.

Також за даними соціальних працівників, **70%** керівників МТП зверталися до них за допомогою для бенефіціарів, які потребують стороннього догляду. Всі звернення були усними (100%).

- Так – 70.0%
- Ні – 26.7%
- Інше – 3.3%

Основні запити, з якими звертаються керівники МТП:

Якої саме допомоги потребував бенефіціар, який потребує стороннього догляду та/або не може самостійно себе обслуговувати?

Керівники МТП також оцінили **умови проживання** у своїх прихистках для людей, які потребують стороннього догляду та/або не можуть самостійно себе обслуговувати, за шкалою від 1 до 5, де 1 означає "дуже не задоволений", а 5 – "дуже задоволений".

Як ви оцінюєте умови проживання людей, які потребують стороннього догляду та/або не можуть самостійно себе обслуговувати у МТП

Середня оцінка умов проживання для цих людей складає **3,51**, що свідчить про **задовільний** рівень умов, проте зі значною потребою у покращенні.

Найкраще керівники МТП оцінюють **доступ до соціальних послуг та додаткового догляду**. **Найгірше** – якість та раціон харчування, а також доступність приміщень для цієї категорії мешканців, їхній комфорт та розміщення.

Таким чином, у багатьох прихистках проживають люди, що потребують стороннього догляду. Для покращення якості їхнього життя **необхідно приділити особливу увагу медичній допомозі, щоденній підтримці у побутових справах та соціально-психологічній підтримці**. Хоча умови проживання можуть бути прийнятними, існують значні можливості для їхнього покращення.

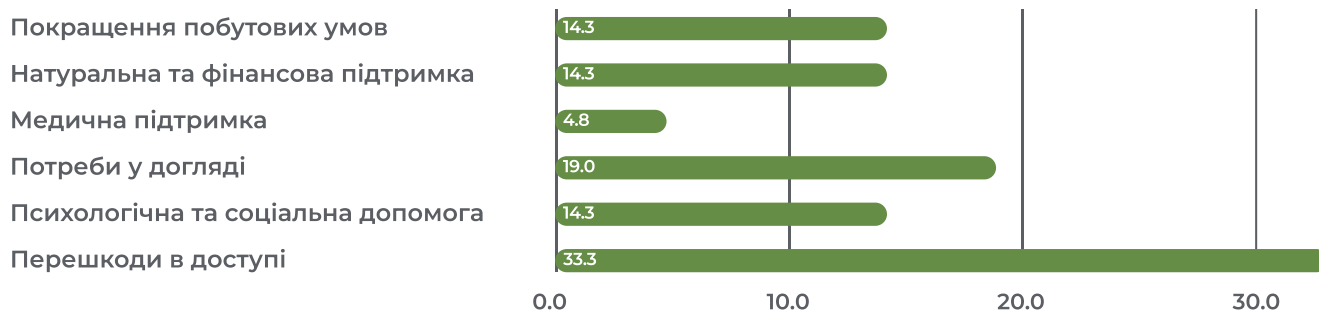
Проблеми та виклики у наданні соціальних послуг для ВПО, які потребують стороннього догляду, у місцях тимчасового проживання

Внутрішньо переміщені особи, які потребують стороннього догляду, часто стикаються з численними проблемами у доступі до необхідних соціальних послуг. Ці проблеми зумовлені браком ресурсів, організаційних можливостей та фахівців. Дослідження їхніх потреб і умов проживання у прихистках є важливим для покращення соціального захисту та забезпечення належної підтримки.

Важливою складовою цього процесу є виявлення основних **викликів**, з якими стикаються ці люди, та розробка ефективних стратегій для їхнього вирішення.

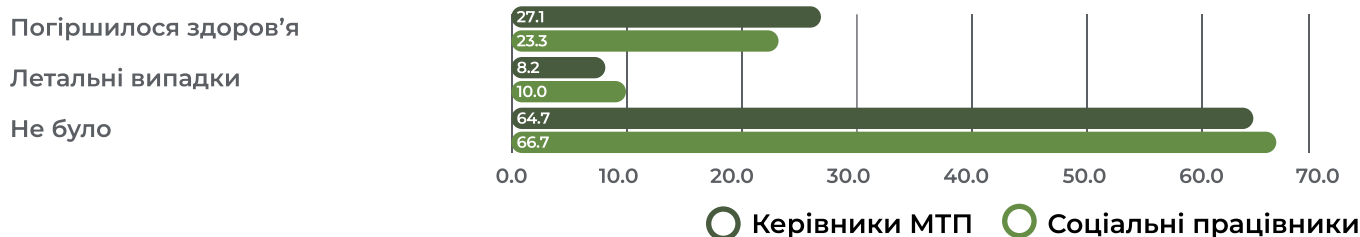
Згідно з опитуванням **27,4%** керівників МТП вказали, що їхні прихистки **стикаються з додатковими потребами** та проблемами при наданні соціальних послуг ВПО, які потребують стороннього догляду, тоді як **72,6% не відчують таких труднощів**. Це свідчить про наявність значної кількості установ, які потребують додаткових ресурсів або вдосконалення процесів для забезпечення належного рівня допомоги.

З якими потребами та проблемами стикається ваша установа у наданні соціальних послуг даній категорії осіб?

Отже, найбільшими проблемами в місцях тимчасового проживання (МТП) є перешкоди в доступі, такі як відсутність пандусів, поручнів, ліфтів, спецтранспорту та інших засобів доступності (33,3%). Іншими важливими питаннями є потреба у догляді (19%), надання психологічної та соціальної допомоги (14,3%), забезпечення натуральної та фінансової підтримки (14,3%), а також покращення побутових умов (14,3%). Медичну підтримку відзначили лише 4,8% респондентів.

Чи траплялись у вашому прихистку погіршення стану здоров'я або летальні випадки серед ВПО вказаних категорій?

Результати опитування показують, що у деяких прихистках спостерігалися погіршення стану здоров'я або летальні випадки серед внутрішньо переміщених осіб, які потребують стороннього догляду.

Зокрема, **27,1%** керівників МТП зазначили випадки погіршення здоров'я, **8,2%** повідомили про летальні випадки, тоді як **64,7%** зазначили, що подібних ситуацій не було. Серед опитаних соціальних працівників **23,3%** повідомили про погіршення здоров'я, **10%** – про летальні випадки, а **66,7%** зазначили, що таких ситуацій не траплялося.

Як зазначають керівники МТП, основними **причинами** цього є:

- вік та стан здоров'я (51,4%);
- несвоєчасне звернення за допомогою (27%);
- недогляд та відсутність соціального супроводу (10,8%);
- незадовільні побутові умови (2,7%);
- недосконалість законодавства (8,1%).

Соціальні працівники відзначили наступні **причини**:

“...Байдуже ставлення директора прихистку до умов проживання ВПО”

“...Неналежний догляд”

“...Часто віддаленість від належних послуг”

“...Причиною було несвоєчасне звернення у спеціальні установи та заклади. Або ігнорування даних проблем чи перекладання обов'язків”

“...Відсутність моніторингу потреб людей з інвалідністю, 60+”

Дослідження показало, що внутрішньо переміщені особи (ВПО), які потребують стороннього догляду, у місцях тимчасового проживання (МТП), стикаються з численними проблемами у доступі до соціальних послуг. Незважаючи на те, що умови проживання оцінюються як задовільні, існує значна потреба в їхньому покращенні.

Основні проблеми включають відсутність доступної інфраструктури, потребу у догляді, необхідність у психологічній та соціальній допомозі, натуральній та фінансовій підтримці, а також покращенні побутових умов. Виявлено випадки погіршення здоров'я та летальні випадки серед ВПО, які потребують стороннього догляду.

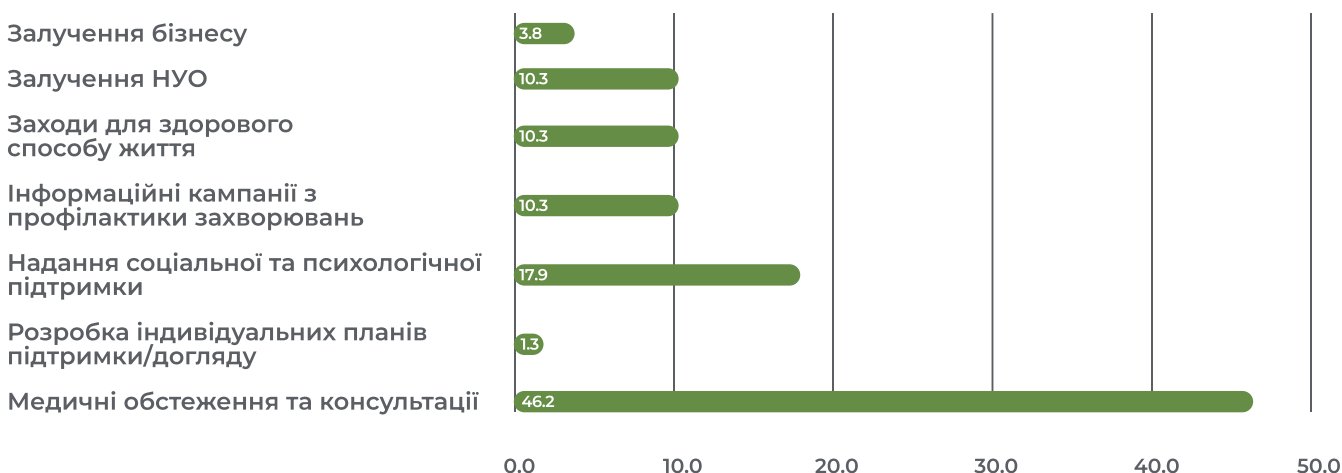
Основні причини включають погіршення здоров'я, несвоєчасне звернення за допомогою, недостатній соціальний супровід, байдужість, незадовільні умови проживання та недоліки в законодавстві.

Вирішення цих проблем вимагає комплексного підходу, що включає покращення інфраструктури, соціальних послуг та законодавства, спрямованого на підтримку ВПО, які потребують стороннього догляду.

Підтримка осіб, які потребують стороннього догляду, у місцях тимчасового проживання

Керівники місць тимчасового проживання здійснюють різні заходи для забезпечення потреб осіб, які потребують стороннього догляду, та запобігання погіршення їхнього стану здоров'я чи летальних випадків.

Які заходи прийняті для забезпечення потреб цих осіб та запобігання погіршенню їх стану здоров'я чи летальних випадків?

46,2% керівників МТП вважають, що для запобігання погіршенню стану здоров'я чи летальних випадків найбільшу увагу слід приділяти медичним обстеженням та консультаціям. Соціальну та психологічну підтримку важливими назвали **17,9%** керівників, а інформаційні кампанії з профілактики захворювань та заходи для здорового способу життя – по **10,3%**. Залучення НУО, яке забезпечує додаткові ресурси та підтримку, також отримало **10,3%** підтримки.

Разом з тим, дослідження показало, що плани індивідуальної підтримки практично відсутні, а залучення бізнесу залишається на низькому рівні. Це вказує на необхідність удосконалення цих аспектів для покращення ситуації.

76,3% опитаних керівників місць тимчасового проживання вважають, що необхідні додаткові послуги або програми для поліпшення якості життя людей, які потребують стороннього догляду. Лише **23,8%** керівників вважають, що такі послуги не потрібні.

Серед **послуг**, які можуть покращити ситуацію, опитані пропонують:

“...Осіб, які потребують стороннього догляду бажано заселяти до установ, де подібний догляд надається”

“...Щодо покращення умов проживання – в громаді є така програма, але вона не забезпечена фінансово для задоволення усіх потреб”

“...Ми вважаємо, що людьми похилого віку ВПО повинен займатися спеціалізований заклад”

“...Потрібне житло, супровід, лікування та реабілітація”

“...Такі люди не можуть жити в МТП, тому для них мають бути створені умови, де буде спецдогляд. А МТП створені в гуртожитках навчальних закладів. Треба змінювати підхід”

“...Розширення геріатричних пансіонатів, або створення нових. Недискримінація, що ВПО і грошей на їх утримання у громад нема”

“...Потрібен соціальний працівник”

Таким чином, більшість керівників місць тимчасового проживання вважають за необхідне розширити та покращити підтримку для осіб, які потребують стороннього догляду, щоб забезпечити їм кращі умови проживання та підвищити їхню якість життя.

Згідно з **результатами опитування** соціальних працівників **81,5% респондентів** також **вважають, що потрібні додаткові послуги** або програми для покращення якості життя людей у місцях тимчасового проживання. Цей високий відсоток свідчить про гостру потребу в подальших діях для забезпечення гідних умов проживання для внутрішньо переміщених осіб та інших вразливих груп населення. Лише **18,5% респондентів не вважають це необхідним**.

Які додаткові послуги або програми для поліпшення якості життя людей у місцях тимчасового проживання необхідні?

Соцпрацівник на постійній основі, медпрацівник (в місцевій ТГ тільки фельдшер), можливо фасилітатор

Доступність – ліфт, пандус

Підвищення компетенції працівників прихистків та соціальних працівників БФ щодо алгоритмів дій у таких ситуаціях

Догляд, приготування їжі, закриття побутових потреб

Залучення державних соціальних працівників

Не вистачає соціальних працівників в сільській місцевості

Комплексний підхід до вирішення проблеми на обласному та/або державному рівнях

Осіб, що потребують догляду, слід розміщувати у відповідні умови

Програми, що сприяють запобіганню виникнення інсультів, серцево-судинних хвороб, програми лікування від залежності

Ремонтні роботи, облаштування особистого простору в кімнатах, де проживають багато людей

Систематизувати, налагодити один механізм вирішення питань з геріатричними закладами на державному рівні

Отже, результати опитування свідчать про нагальну потребу в додаткових послугах та програмах для поліпшення якості життя людей у місцях тимчасового проживання, особливо для тих, хто потребує стороннього догляду. Керівники та соціальні працівники акцентують на важливості медичних обстежень, соціально-психологічної підтримки та комплексного підходу до вирішення проблем на місцевому та державному рівнях.

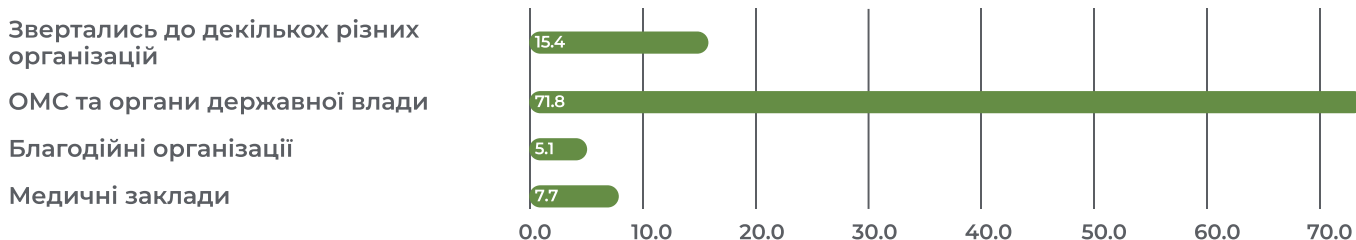
Співпраця з організаціями для надання соціальних послуг та переселення ВПО, що потребують стороннього догляду

Аналіз співпраці керівників місць тимчасового проживання з органами влади, громадськими організаціями та благодійними фондами допомагає виявити виклики, покращити комунікацію та ефективність надання послуг. Важливим є також переселення ВПО у відповідні установи та створення належних умов для їхнього проживання, включаючи фізичне розміщення, безпечне середовище та соціальну інтеграцію. Співпраця з різними організаціями сприяє залученню ресурсів для облаштування житлових приміщень, забезпечення базових потреб та надання психологічної підтримки. Вивчення цих аспектів допоможе розробити ефективні механізми підтримки та покращити умови життя ВПО.

Більшість керівників МТП (**96,5%**) **знають**, куди звертатися у разі виявлення людей, які потребують стороннього догляду та/або не можуть самостійно себе обслуговувати. Лише **3,5%** керівників **не володіють** такою інформацією.

Згідно з опитуванням **51,8%** керівників МТП **зверталися** до відповідних служб для отримання допомоги з переселенням осіб, які потребують стороннього догляду, тоді як **48,2%** **не робили** цього.

Організації, куди зверталися керівники МТП:

Розподіл за типами організацій, до яких зверталися керівники МТП, показує, що більшість звернень була спрямована до органів місцевого самоврядування та державної влади, що підкреслює важливу роль цих інституцій у наданні допомоги.

Звернення до цих служб здійснювалися у більшості випадків **усно (88%)** та **письмово (12%)**.

Згідно з проведеним опитуванням **80%** керівників МТП повідомили, що їхня проблема була **вирішена**, тоді як **20%** зазначили, що проблема залишається **невирішеною**.

Серед основних причин невирішення проблем були: відмова особи (**35,7%**), відсутність місць (**35,7%**), недостатня кількість соціальних працівників (**7,1%**) та відмова без пояснення (**21,4%**).

Ці дані свідчать про наявність суттєвих викликів у сфері соціальних послуг, що потребують подальшої уваги та вирішення.

За результатами опитування соціальних працівників, перед тим як звернутися до благодійного фонду, **30%** керівників МТП **зверталися** до обласних чи районних держадміністрацій щодо переселення бенефіціарів до місць, облаштованих необхідними засобами безперешкодного доступу. Це свідчить про те, що значна частина керівників МТП вважає важливим забезпечити умови для людей, які потребують стороннього догляду.

Однак **13,3%** керівників МТП **не зверталися** до адміністрацій з таких питань. Крім того, **56,7%** соціальних працівників **зазначили, що не знають про такі звернення керівників МТП**. Це вказує на існування певного рівня непоінформованості серед соціальних працівників щодо дій керівників МТП у сфері переселення бенефіціарів.

Перш ніж звернутись до вас, чи звертались керівники МТП до обласних, районних держадміністрацій щодо переселення бенефіціарів до місць тимчасового проживання, які облаштовані необхідними засобами безперешкодного доступу?

- Так – 30.0%
- Ні – 13.3%
- Не знаю – 56.7%

Відповіді щодо результатів звернень:

“...В паліативні заклади, потенційні бенефіціари відмовлялись переїжджати, оскільки мають віддавати 75% пенсії і не вистачатиме коштів на необхідні ліки”

“...Деякі звертались до державних соціальних служб але отримували відмову у зв'язку з відсутністю вільних місць у спеціалізованих закладах”

Згідно з результатами опитування, **67,9% соціальних працівників** також **зверталися** до Центрів соціальних служб, Територіальних центрів соціального обслуговування (надання соціальних послуг) та соціально-медичних установ для отримання допомоги з переселенням для осіб, які потребують стороннього догляду. При цьому **32,1% не зверталися** до таких служб.

Соціальні працівники також зверталися до цих служб переважно **усно (73,7%)**, деякі — **письмово (10,5%)**, а деякі — **й усно, і письмово (15,8%)**.

Проблеми, з якими зверталися опитані, були **вирішені** в **41,7% випадків**, тоді як інша половина (**41,7%**) зазначила, що проблеми залишилися **невирішеними**. **Частково** вирішеними проблеми були у **4,2%** респондентів, а ще **12,5%** відзначили **інші результати: вони або не знали, чи було проблему вирішено, або не стикалися з подібними ситуаціями**.

Серед **причин** невирішення проблем соціальні працівники вказали:

“...Соцслужби не знають, що робити з такими людьми, їм вистачає їхніх місцевих на супроводі”

“...Працівники соцзахисту відповіли що їх задача тільки виписувати довідки ВПО”

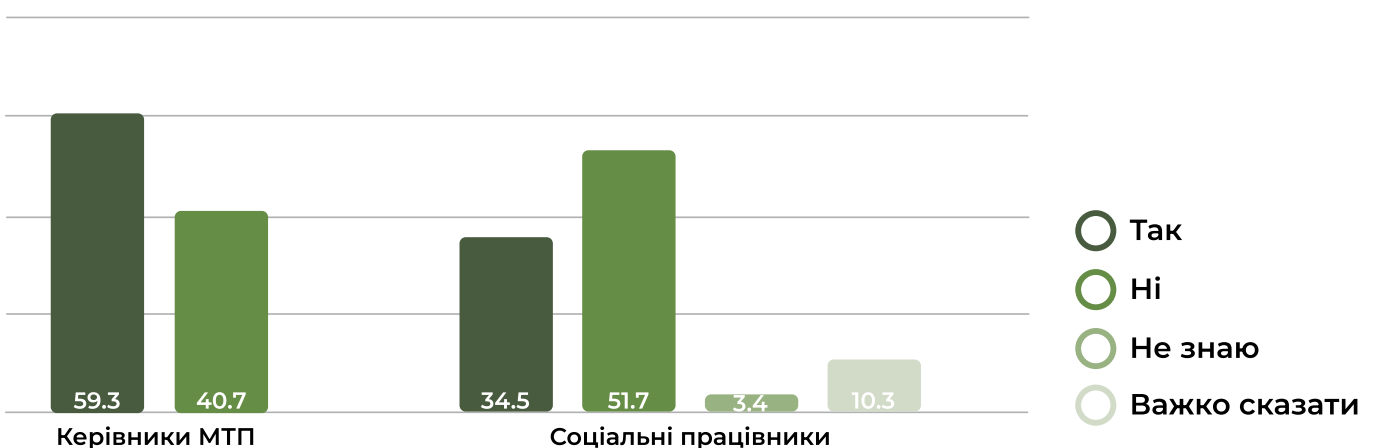
Відповіді соціальних працівників та керівників МТП щодо труднощів у співпраці з місцевими органами влади та організаціями в наданні послуг людям, які потребують стороннього догляду, показують суттєву різницю у досвідах.

Серед соціальних працівників **32,1%** вказали на наявність труднощів, тоді як **64,3%** зазначили, що таких проблем не виникає, а **3,6%** не змогли однозначно відповісти.

На відміну від них, лише **6,5%** керівників МТП визнали існування труднощів, а більшість (**93,5%**) повідомили про їх відсутність.

Керівники МТП здебільшого (**59,3%**) вважають, що наявність статусу МТП покращує комунікацію з ОМС, соціальними службами та організаціями, тоді як **40,7%** цього не відзначають.

Серед соціальних працівників лише **34,5%** вважають, що статус МТП покращує комунікацію, **51,7%** не помічають впливу, **3,4%** мають іншу думку, а **10,3%** важко визначити.

Таким чином, аналіз проблеми співпраці між керівниками МТП та соціальними працівниками з органами влади та іншими організаціями виявив суттєві труднощі, особливо у питаннях переселення людей, які потребують стороннього догляду. Хоча більшість керівників МТП знають, куди звертатися за допомогою, ефективність усних звернень залишається низькою.

Основні проблеми включають відсутність належної комунікації, обмежені ресурси, недостатню кількість соціальних працівників та відсутність єдиної системи реагування на законодавчому рівні. Це підкреслює необхідність покращення співпраці та системної підтримки на законодавчому рівні для забезпечення ефективного надання соціальних послуг та переселення ВПО, що потребують догляду.

Висновки

В ході дослідження були сформульовані висновки щодо потреб, проблем та викликів, з якими стикаються внутрішньо переміщені особи (ВПО), які потребують стороннього догляду, в місцях тимчасового проживання, а також заходів підтримки для покращення їхнього життя та соціального захисту.

Аналіз потреб внутрішньо переміщених осіб (ВПО) свідчить про значну кількість людей у тимчасових прихистках, які потребують стороннього догляду, медичної допомоги, а також соціальної та психологічної підтримки. Оцінка умов проживання цих людей керівниками МТП вказує на задовільний, але не оптимальний рівень, що підкреслює необхідність покращення умов та надання якісних послуг для забезпечення гідного життя та соціального захисту.

Проблеми у наданні соціальних послуг ВПО, які потребують стороннього догляду, є багатограними і потребують комплексного підходу. Основні проблеми включають перешкоди в доступі до соціальних послуг, потребу в догляді, психологічну та соціальну підтримку, фінансову допомогу та покращення умов проживання. Причини цих проблем включають вік, стан здоров'я, несвоєчасне звернення за допомогою, недогляд, незадовільні побутові умови та недосконалість законодавства.

Розробка ефективних стратегій для вирішення цих проблем є ключовою для забезпечення належного рівня допомоги та покращення якості життя цієї вразливої категорії населення.

Підтримка осіб, які потребують стороннього догляду, є ключовою для забезпечення їхньої гідності та покращення якості життя. Основні зусилля керівників МТП зосереджені на медичних обстеженнях та консультаціях, наданні соціальної та психологічної підтримки, а також на профілактичних заходах. Однак існує потреба у впровадженні індивідуальних планів підтримки та залученні додаткових ресурсів, зокрема бізнесу та НУО.

Більшість керівників тимчасових місць перебування (МТП) та соціальних працівників підкреслюють необхідність додаткових послуг і програм. Зокрема, йдеться про створення спеціалізованих закладів, розширення мережі гериатричних пансіонатів, а також покращення умов для лікування та реабілітації. Комплексний підхід до вирішення цих питань допоможе забезпечити належний догляд та підтримку вразливих категорій населення, покращуючи їхню якість життя та сприяючи їхній інтеграції у нові громади.

Аналіз співпраці керівників МТП з органами влади, громадськими організаціями та благодійними фондами показав суттєві виклики у сфері переселення ВПО, які потребують стороннього догляду. Хоча більшість керівників МТП знають, куди звертатися за допомогою, ефективність цих звернень залишається недостатньою. Усні звернення переважали серед форм комунікації, що часто призводить до нерезультативного вирішення проблем.

Результати опитувань свідчать про проблеми з комунікацією між соціальними працівниками та керівниками МТП. Багато соціальних працівників не знали про звернення керівників щодо переселення бенефіціарів. Виявлено обмежені ресурси, недостатню кількість соціальних працівників та відсутність єдиної системи реагування на законодавчому рівні. Це підкреслює необхідність покращення співпраці та системної підтримки на законодавчому рівні для забезпечення ефективного надання соціальних послуг та переселення ВПО, які потребують догляду.

Рекомендації

Для покращення ситуації та вирішення виявлених проблем необхідно здійснити **наступні кроки**:

Покращення умов проживання

- Ремонт та модернізація місць тимчасового проживання для підвищення їхньої безпеки, комфортності та доступності;
- Облаштування спеціалізованих приміщень для осіб з обмеженими фізичними можливостями, включаючи доступні туалети та душові кабінки;
- Встановлення систем опалення та охолодження для підтримання оптимальних температурних умов у будь-яку пору року;
- Забезпечення належної вентиляції та природного освітлення у приміщеннях для підвищення загального комфорту та здоров'я мешканців;
- Створення зон для відпочинку та рекреації, для покращення психологічного стану мешканців.

Соціальна та психологічна підтримка

- Впровадження системи оцінки потреб та кейс-менеджменту для ВПО, які потребують стороннього догляду;
- Забезпечення індивідуального підходу до кожного ВПО з метою надання максимально ефективної допомоги;
- Розробка та впровадження програм психологічної підтримки для ВПО, які потребують стороннього догляду, включаючи індивідуальні та групові консультації;
- Організація психосоціальних заходів та активностей для підвищення інтеграції та соціальної взаємодії ВПО;
- Забезпечення фінансової підтримки для ВПО, які потребують стороннього догляду, для покриття основних потреб та витрат.

Медична підтримка та реабілітація

- Створення мобільних медичних бригад для обслуговування ВПО у віддалених районах;
- Розробка та впровадження програм телемедицини для забезпечення доступу до медичних консультацій та обстежень для ВПО;
- Системне відвідування МТП лікарями або фельдшером/медичною сестрою для забезпечення своєчасної медичної допомоги;
- Розробка та впровадження програм реабілітації для людей, які потребують стороннього догляду;
- Навчання для родичів та доглядальників методів догляду та підтримки осіб, які потребують реабілітації.

Підвищення компетенції керівників місць тимчасового проживання

- Організація тренінгів і навчальних програм для керівників МТП з питань управління прихистком, надання підтримки ВПО та забезпечення їхнього безпечного та комфортного проживання;
- Організація спеціалізованих тренінгів з роботи з вразливими категоріями населення, включаючи навички у взаємодії з людьми, які потребують стороннього догляду;
- Навчання керівників місць тимчасового проживання у професійному написанні запитів для отримання додаткових ресурсів і підтримки для внутрішньо переміщених осіб, що потребують стороннього догляду;
- Створення платформи обміну досвідом між різними МТП для інтеграції найкращих практик у сфері управління і підтримки внутрішньо переміщених осіб.

Адвокація та внесення змін до законодавства

- Розробка інструкцій для керівників місць тимчасового проживання щодо покроковості дій при виявленні людей, які потребують стороннього догляду;
- Розробка нових законодавчих актів або внесення змін до існуючих, спрямованих на покращення соціальної та психологічної підтримки ВПО, які потребують стороннього догляду.

Збільшення кількості державних соціальних працівників та підвищення їх компетенції

- Проведення систематичних тренінгів та навчальних програм для державних соціальних працівників з актуальних тем, включаючи кейс-менеджмент, моніторинг, міжкультурні комунікації та роботу з вразливими групами населення;
- Організація спільних програм та проектів з НУО для підвищення ефективності надання соціальних послуг;
- Забезпечення підтримки та супервізії для соціальних працівників для зниження рівня професійного вигорання;
- Залучення волонтерів для допомоги соціальним працівникам у виконанні їхніх завдань.

Налагодження співпраці між НУО, бізнесом, державними і місцевими органами влади

- Створення єдиної координаційної платформи для забезпечення ефективної взаємодії між усіма зацікавленими сторонами;
- Активізація співпраці з бізнесом та неурядовими організаціями для залучення додаткових фінансових та матеріальних ресурсів;
- Проведення регулярних координаційних зустрічей для покращення співпраці та взаємодії між різними організаціями, залученими до підтримки ВПО;
- Залучення зовнішніх експертів для проведення семінарів і воркшопів з метою підвищення професійного рівня та покращення міжсекторальної співпраці.

Підвищення компетенції соціальних працівників НУО

- Організація спеціалізованих тренінгів з роботи з вразливими категоріями населення та навичок взаємодії з людьми, які потребують стороннього догляду;
- Включення спеціальних курсів та практичних тренінгів з оформлення письмових запитів для отримання додаткових ресурсів і підтримки для внутрішньо переміщених осіб, що потребують стороннього догляду.

Інформаційна кампанія

- Проведення інформаційних заходів для керівників МТП, соціальних працівників, державних і місцевих органів влади, ВПО і інших зацікавлених осіб з метою підвищення обізнаності про існуючі проблеми та шляхи їх вирішення;
- Розробка і розповсюдження інформаційних матеріалів з метою інформування про права і можливості ВПО, які потребують стороннього догляду.

Розширення мережі спеціалізованих закладів

- Створення та розширення мережі спеціалізованих медичних закладів, геріатричних пансіонатів та центрів реабілітації для ВПО, які потребують стороннього догляду;
- Забезпечення доступу до цих закладів у віддалених та малодоступних районах.

Залучення міжнародних партнерів

- Розвиток стратегічних партнерств з міжнародними організаціями та фондами для отримання додаткової фінансової підтримки та ресурсів для поліпшення умов проживання і соціального захисту внутрішньо переміщених осіб, що потребують стороннього догляду;
- Обмін досвідом і кращими практиками з міжнародними партнерами для впровадження інноваційних підходів у наданні соціальних послуг і управлінні місцями тимчасового проживання;
- Участь у міжнародних форумах і лобювання на міжнародному рівні для підвищення уваги до проблем внутрішньо переміщених осіб, які потребують стороннього догляду, та залучення ресурсів на їх підтримку.

Виконання цих рекомендацій дозволить покращити якість життя осіб, які потребують стороннього догляду, у місцях тимчасового перебування, забезпечити їх своєчасну та якісну підтримку, а також підвищити ефективність роботи соціальних служб та керівництва МТП.